

MARTĂ, ALEXANDRU

n. 9/21 decembrie 1869, com. Căprioara, jud. Severin (azi Caraș-Severin)

d. 3 aprilie 1965, Timișoara, jud. Timiș

S-a născut în familia unuia dintre cei mai înstăriți țărani din comună, Ioachim Martă, căsătorit cu Martă, soția sa. În localitatea Natașa își începe primii ani de școală, după care este trimis la liceu în Arad.

A absolvit Facultatea de Drept a Universității din Budapesta (1888-1893) și tot aici a obținut și titlul de doctor (2 aprilie 1897). Pe durata studiilor a fost beneficiarul unei burse din partea Fundației „Emanoil Gojdu”.

S-a înscris în Baroul Arad ca stagiar, la 16 octombrie 1894, după care se transferă în Baroul Timișoara, încheindu-și stagiatura, apoi profesând la Vinga.

După absolvire și parcurgerea etapelor necesare obținerii dreptului de liberă practică (1898), se stabilește pentru o perioadă în Lipova. În intervalul 1905-1915 este localizat ca fiind avocat aici. În anul 1915 intră în magistratură, fiind judecător în Lipova, după care este promovat, datorită pregătirii sale, consilier la Curtea de Apel din Seghedin (azi în Ungaria). A fost primul magistrat român care ajunge într-o asemenea funcție. Dată fiind prestația sa, după izbucnirea războiului este scutit de front.

În plan politic a fost adeptul activismului ca tactică a Partidului Național Român. Alături de avocatul Constantin Missici au stat în expectativă la început, din respect față de Alexandru Mocioni, după care s-au alăturat mai tinerilor lideri ai mișcării naționale: bănățenii Aurel Cosma, George Adam, ardelenii Vaida-Voevod sau Aurel Vlad. ș.a. În anul 1910 face parte din comitetul de conducere al partidului la nivelul comitatului Timiș.

Deși nu a fost delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, totuși, cunoscându-se calitățile sale, experiența și mai ales sentimentele sale naționale românești, este ales în Marele Sfat Național al Transilvaniei. A participat la ședințele acestui organism, dar mai mult, a fost numit secretar general al Resortului de Justiție, condus de dr. Aurel Lazăr. Dacă el nu a participat la evenimentele din 1 decembrie 1918, a fost în schimb prezent fratele său, Gherasim, ca reprezentant al comunei.

După desființarea Consiliului Dirigent, va fi desemnat secretar general al Ministerului Justiției pentru justiția din Transilvania și Banat. Perioada acestei asumări a fost una redusă, căci în 30 august 1920 trece ca prim-președinte la Curtea de Apel Oradea, după care, în mai 1921, a fost numit și prim-președinte la Curtea de Apel Timișoara. A ocupat această funcție până în 30 aprilie 1938, când, în baza limitei de vârstă, se va pensiona.

În 14 august 1938 a fost reactivat în noile structuri ale regimului carlist, fiind numit Rezident Regal al Ținutului Timiș (cuprindea județele Timiș, Caraș, Hunedoara, Arad, Severin). Mandatul său va înceta în 30 septembrie 1940, după ce vine la putere generalul Ion Antonescu.

Din poziția pe care o avea în cadrul Consiliului Dirigent, preocupat de dezvoltarea profesională a magistraților, a luat inițiativa de a înființa, în februarie 1920, Asociația Magistraților din Ardeal și Banat, pe care a condus-o foarte mulți ani (în 1939 încă era președinte). A fost inițiatorul Cercului Juridic Bănățean și prin acesta a editat o revistă de profil. A fost unul dintre fondatorii, alături de Ioan Papp omologul său din Cluj, ai Casei Magistraților de la Sovata.

A continuat să se manifeste și pe tărâm cultural, rămânând un susținător al *Astrei*, contribuind la editarea revistei acesteia *Dacia* (iulie 1939). A activat și în cadrul Institutului Social Banat-Crișana, fiind președintele secției juridice.

Alexandru Marta a fost unul dintre cei mai insistenți susținători pentru înființarea Episcopiei de Timișoara.

S-a ocupat personal de procesul de transferare a Universității din Cernăuți la Timișoara (iulie 1940), în contextul intrării în vigoare a Pactului Ribbentrop - Molotov și a primelor efecte ce au decurs din acesta.